

Ткаченко В.В., Турчин Д.В., здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Слободська І.А., старший викладач

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

У час новітніх технологій варто розглянути штучний інтелект як повноцінний об'єкт цивільного права.

На сучасному етапі окремі країни, які зробили спробу врегулювати відносини, пов'язані з роботами, визначили, що робот є не суб'єктом, а об'єктом права, і повну відповідальність за його дії несе власник або особа, що керує роботом.

Наприклад, в Естонії у 2017 році були внесені зміни до закону про дорожній рух, зокрема: пристрої, пристосування та обладнання, які беруть участь в роботі самохідних роботів-кур'єрів, зобов'язані забезпечити безпечне управління і рух робота на дорозі таким чином, щоб робот не заважав руху, не становив небезпеки і не завдавав шкоди людям, майну і навколишньому середовищу. Розміри саморушного робота-кур'єра з вантажем і без вантажу не повинні наражати на небезпеку інших учасників дорожнього руху та перешкоджати їх руху. Автомобільний робот-кур'єр повинен бути обладнаний відбивачами і світловими сигналами, які гарантують його безпечне використання та видимість для інших учасників дорожнього руху в темний час доби або в умовах поганої видимості. Автомобільний робот-кур'єр повинен мати на собі чітко позначену інформацію, що включає ідентифікаційний номер, ім'я власника, номер його телефону. Встановлені вимоги до технічного стану, заводських налаштувань швидкості, відбивачів і світлових сигналів, а також максимально дозволених габаритів самохідних засобів [1].

Також визначені положення про те, хто може бути власником або особою, яка управляє самохідним роботом-кур'єром, що забороняється перевозити роботу-кур'єру, які зобов'язання у власника самохідного робота-кур'єра, а також у особи, яка керує, у чому особа, яка управляє роботом-кур'єром, зобов'язана до і під час використання робота-кур'єра переконатися, яку інформацію власник робота-кур'єра повинен протягом шести місяців з дати використання робота-кур'єра зберігати і надавати у дорожню інспекцію або до суду за запитом цих органів і до встановленого ними строку.

Також варто зазначити, що штучний інтелект може розглядатися за аналогією і правовим статусом тварин у міжнародному праві, а як відомо

тварини прирівнюється до об'єктів права, що є підтвердженням того, що поки що штучний інтелект розглядається як об'єкт права.

Професор Jong-Hwan Kim, який спеціалізується на робототехніці, зазначає: «коли робот матиме свій власний внутрішній стан, мотивацію чи буде здатний на емоцію, ми не матимемо права ображати цю істоту ... Ми повинні вже зараз ставитися до них так само, як, наприклад, до домашніх тварин» [2].

Пітер Асаро, який також є співзасновником Міжнародного комітету з контролю над озброєнням роботів, у своїй праці «A Body to Kick, but Still no Soul to Damn: Legal Perspectives of Robotics» розглядає роботів не тільки як «домашніх» тварин», так і «диких» тварин [2]. Тобто підтверджується думка, що роботи – це об'єкт із особливим цивільним статусом тварин як «майна» та застосовуючи аналогію до роботів, відповідальність за їхні вчинки несуть саме їхні власники.

Пітер Асаро в наведеній вище праці наполягає розглядати роботів за аналогією саме з дикими тваринами, у зв'язку з тим, що власники диких тварин несуть більшу відповідальність і мають більше обов'язків у догляді за такими тваринами, які їм повинні мати власники та розробники роботів, зокрема ті, що встановили на базі свого робота автоматичну бойову зброю [2].

Пан П. Асаро дуже влучно порівняв вироблення роботів, оснащених зброєю, із випадками керування автомобілем під час алкогольного сп'яніння. Керування автомобілем у стані алкогольного сп'яніння майже зі 100% вірогідністю може призвести до прямого порушення прав інших осіб на життя, безпеку та призводить до порушення основоположних прав усіх учасників руху, тому це карається національним законодавством практично всіх країн світу. Аналогічно і розробники, які модифікують своїх роботів до можливості бути боздатними, повинні усвідомлювати свої дії та бути готовими до притягнення до відповідальності. Але визнати цю аналогію повністю неможливо, як мінімум, через те, що штучний інтелект завжди створюються штучно і тварин ні зараз, ні у майбутньому не будуть турбувати питання права власності та права інтелектуальної власності. А тому виходячи з цього, застосування цієї аналогії є можливим тільки у наш час, у майбутньому з розвитком штучного інтелекту виникне необхідність переглянути цей підхід.

Головна відмінність, яку ми можемо побачити, є те, що штучний інтелект відрізняється від усього іншого тим, що з часом він зможе усвідомлювати та керувати своїми діями, а тому він перестане бути комп'ютерною програмою або програмою, пов'язаною з певним механізмом. І з цього робимо висновок, що штучний інтелект стане право-, діє-, деліктоздатною особою, яка приймає рішення щодо себе, щодо свого існування та в умовах невизначеності накопичувати знання з

власного досвіду та досвіду інших осіб, собі подібних та самих людей. Якщо прийняти це зауваження, то штучний інтелект ніяк не може бути об'єктом, щодо якого укладаються угоди між людьми.

Література

1. Залєвський С.В. Правосуб'єктність штучного інтелекту в сфері права інтелектуальної власності: цивільно-правові проблеми. International scientific e-journal ЛОГОС. ONLINE, 15.12.2020. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.51.html>

2. Кошелєва К.О. Проблема надання правосуб'єктності штучному інтелекту. *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 11. Ч. 1. URL: http://lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2019/11/part_1/9.pdf

УДК 347.9(043.2)

Устименко О.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Падун Р.В., к.ю.н.

АНАЛІЗ ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПІДХОДІВ ДО ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

Одним з важливих питань цивільного процесуального регулювання є система принципів цивільного процесуального права. З приводу їх класифікації в юридичній літературі не існує єдиної думки. Тому, вважаю за необхідне приділити увагу огляду різних думок з питань класифікації принципів цивільного процесуального права.

Принципи права за своїм значенням прийнято визначати основоположними началами. Принципи визначають самостійність галузі права нарівні з предметом і методом правового регулювання, вони виражають сутність конкретної галузі права. На базі основних принципів відбувається побудова всіх інших норм, інститутів, які не можуть їм суперечити [1, с. 4]. Принцип права як керівна ідея, основоположне начало відрізняється від наукових і філософських принципів тим, що вимагає закріплення в нормах права, бо потребує спеціального захисту, забезпеченого силою державного примусу. Принцип цивільного процесуального права є одночасно тією ідеєю, яка сформувалася в результаті наукового, професійного та масового уявлення про ідеальну модель правосуддя, нормативно керівним началом цивільного процесуального регулювання суспільних відносин.

Якщо звернутися до думки вчених, то принципи цивільного